

**R. P. Martini De Esparza Artieda, Navarri, Theologi Societ.
Iesv, Cvrsvs Theologicvs**

In decem Libros, & duos Tomos distributus, Ivxta Methodvm, Qva In
Scholis Societatis Iesv communiter traditur annis quaternis

Continens Primam Partem, & Primam Secundæ D. Thomæ. Ad Alexand.
VII. Pont. Max.

Esparza Arteida, Martin de

Lugduni, 1666

VI. Vtrum Beatitudinem suam consequatur homo per actus suos?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94815](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94815)

inducere in omni genere effectus inter se dispares, iuxta disparitatem ipsarum, quando causæ non sunt principaliter institutæ propter ipsos effectus, uti certissime instituta non est gloria animæ propter gloriam corporis, probabile deinde est datum iri proportionalem inter beatos inæqualitatem quoad doctes gloriosas corporis, sed de hoc alius erit dicendi locus ex professo.

Ad 5. Negatur antecedens de æquali pœna, & miseria omnium damnatorum. Ad primam eius antecedentis probationem, conceditur priuationem visionis, & fruitionis beatificæ, quæ afficit omnes reprobos, consistere in indiuisibili ex parte termini negati; quandoquidem omnibus reprobis negatur totaliter omnis Dei visio, & fruitio. Negatur tamen eandem priuationem consistere in indiuisibili ex parte formæ priuantis. Quia fieri potest, ut ex formis priuantibus toto eodem bono, vna magis remoueat ab illo, magisque proinde illo priuet, quàm alia, prout exponetur in genere infra q. 29. Deinde quoad pœnam sensus, nulla est difficultas, quod possit esse valde inæqualis propter intentionem valde disparem qualitatum cruciantium. Quam quidem inæqualitatem omnes facile concipiunt propter experientiam quotidianam qualitatum materialium inæqualiter nocetium iuxta inæqualem intensiorem ipsarum. Est autem eadem prorsus ratio, licet sit occultior propter defectum similis experientie, circa inæqualitatem qualitatis spiritualis priuantis visione, & fruitione Dei, ut apparebit consideranti, quæ dicuntur in loco indicato. Ad secundam eiusdem antecedentis probationem; Qui offendit in vno dicitur omnium reus, quia propter quodvis peccatum lethale peccator priuatur totaliter regno Cælorum, quod est præmium correspondens obseruantia totius legis. Ceterum hoc non tollit, quominus, qui pluries, aut grauius peccauit, magis puniatur per maiorem elongationem à regno Cælorum, eiusdemque deteriore priuationem, necnon per maiorem pœnam sensus modo nuper explicato. Ad postremam probationem, dicitur proportionaliter, sicut dictum est circa inæqualitatem gloriæ fruitionis, & meritorum; nempe tantum fore dolorem, confusionem, atque tristitiam omnium indiscriminatim damnatorum propter iacturam Regni Cælorum, & propter infinitam Dei maiestatem grauitur ab ipsis offensam, ut sit impeditura omnem prorsus delectationis, & consolationis sensum ex minoritate qualicumque malorum, quæ illis contingere potest, idque ob eandem proportionaliter rationem, quæ superius expensa est circa felicitatem beatorum.

Art. 1. Ad 6. Probabile est, ut contendit Vasquez in ea parabola Matthæi, sermonem esse non de præmio vitæ æternæ; sed de auxiliis gratiæ actualis, quæ Deus distribuit singulis, prout vult, nullis præexistentibus eorum meritis, ac proinde absque vllius iniuria; licet labor à singulis impensus independenter ab iisdem gratiæ auxiliis, alioquin infructuosus, præextiterit in aliis, atque aliis inæqualis. Probabile itidem est sermonem inibi esse de denario vitæ æternæ, qui omnibus prædestinatis retribuitur æqualis quoad essentiam, ut dictum est suprâ ar. 1. quod respicit quærela operatorum laborantium tota die. Probabilissima denique, atque aliis meritis præferenda interpretatio eius parabole est, quæ illam accipiendam putat de meritis ex maiori gratia habituali profectis, & exhibitis maiori conatu, & feruentiori charitate, ideoque æquantibus intra breue tempus vim meritoriam operum remissiorum, & quæ dignificauerit gratia minus intensa, licet diuturniora ea fuerint.

Art. 2. Verum nihil horum impedit, quominus salua veritate illius parabole iuxta sensum indicatos,

inæquale augmentum gloriæ nanciscantur, quicumque decesserint cum meritis, absolute, & quoad omnia inæqualibus. Multo minùs impedit veritas eiusdem parabole inæqualitatem accidentalem quoad aliqua, etiam ratione contraria inæqualitatis, comparatione inæqualitatis, quoad augmentum gloriæ substantialis: ut enim alia præteream, contingere poterit, ut minùs substantialiter beatus habeat nihilominus maiorem aliquam cognitionem rerum creaturarum diuersis temporibus existentium, & maiorem indidem aliquatenus delectationem. Quam in rem supponendum est ex communi PP. & Theologorum consensu, vnumquemque beatum cognoscere indiuidualiter clarè, & distinctè ea omnia, & singula, quæ pertinent ad ipsum titulo peculiari talis, vel personæ, vel muneris, vel dignitatis, & aliorum eiusmodi, quod statuitur à Concilio Senonensi decreto 13. his verbis. *Quam sit hoc non modo veritati, sed scripturis quoque consonum, intelliget, qui beatis peruenisse non ignorat diuinitatis speculum, in quo quicquid eorum inter sit, illucescat.*

Art. 3. Cum ergo ad Apostolos, & DD. pastores animarum Principes, aliosque eiusmodi plura specialiter pertineant, plura utique specialiter singulis eorum innotescant in speculo diuinitatis, quæ latebunt alios arctioris in via conditionis beatos, tamen absolute beatiores; atque ex eisdem obiectis specialiter manifestatis specialis aliqua delectatio redundare in eosdem poterit; quando euentus manifestati fuerint prosperi, & votis, atque conatibus cuiusque beati correspondentes. Quod tamen nihil impedit quominus absolute præmineant in sublimi felicitatis, & gloriæ gradu, ij, quorum merita fuerunt absolute maiora. Verissimum nimirum est vulgare illud ex 5. confessionum Augustini: *Infelix, qui scit omnia, te autem nescit. Beatus autem qui te scit, etiamsi illa nesciat. Qui verò te, & illa nouit, non propter illa beatus est, sed propter te solum beatus.*

QVÆSTIO VI.

Vtrum beatitudinem suam consequatur homo per actus suos?

IDE TVR non consequi. 1. Quia beatitudo est gratia, & donum Dei, ex Rom. 6. 23. *Gratia autem Dei vita æterna.* Non autem est gratia, quod obtinetur ab vnoquoque per suos actus, ex Rom. 4. v. 4. *Ei qui operatur, merces non imputatur secundum gratiam.* Ergo beatitudo non obtinetur per actus ipsius beatificandi.

2. *Dei perfecta sunt opera.* ex 32. Deuter. 3. non minùs utique, quæ sunt propria ipsius, ut auctoris supernaturalis; quàm quæ sunt propria eiusdem, ut auctoris naturalis. Deus autem, ut auctor naturalis, initio creauit hominem vndeque perfectum independenter ab omni eius præuia dispositione. Ergo ut auctor supernaturalis perducit similiter eundem, vltimè ad vltimam perfectionem, quæ est beatitudo, independenter ab omni præuia dispositione eius; nempe vtroque pertinet æqualiter ad perfectionem potentia Dei, ne dependeat ab vlla præuia subiectorum dispositione, sicut ab ipso dependent causæ secundæ, ad inducendos quoscumque effectus inducere voluerit.

3. Christus Dominus, & pueri decedentes cum baptismo antè vsum rationis, obtinent beatitudinem independentem à propriis actibus. Ergo & reliqui. Patet consequentia, Quia ex antecedenti liquet non

esse de conceptu beatitudinis, ut obtineatur per actus ipsius beati.

4. Non potest homo consequi beatitudinem per actus necessarios; quia actus necessarij non sunt merito ij; ideoque nec inducunt maioris alicuius boni non præcontenti in actiuitate physica ipsorum: sed neque per actus liberos consequi illam potest; quia homo non est liber ad volendum, & nolendum suum vltimum finem, qui est beatitudo, sed necessariò illum intendit per omnes suos actus, ut dictum est in q. 1. & D. Augustinus lib. 13. de Trinit. c. 3. & alibi sæpè docet, quòd omnes volunt esse beati, & nemo potest hoc non velle. Qui autem necessariò vult aliquem finem, vult quoque omnia necessariò media determinatè requisita ad illum. Si ergò aliqui actus hominis essent media requisita ad consecutionem beatitudinis, necessariò illos, & non liberè, vnusquisque veller, ac eliceret. Implicat ergò in terminis, quòd aliqui actus hominis requirantur ad consecutionem beatitudinis, iidemque sint liberi. Per nullos igitur actus suos consequi potest homo beatitudinem suam.

Respondetur. Constat ex fide, hominem ad ultimum, & compotem rationis, consequi beatitudinem per proprios actus, nec independenter ab eis obtinere illam posse, dicente Christo Dom. Io. 13. 18. *Si hoc feceris, beati eritis, si feceritis ea, & Apost. 2. ad Corinth. 9. 6. Qui parce seminat: parce & metet, &c.* Cuiusmodi alia sunt vbique obuia, & plura habentur in Concil. Trident. sess. 6. præsertim c. 16. Ratio est. Quia agenti libero connaturale est, ut per suam electionem perueniat ad id, ad quod sibi conuenit libertas, & consequenter si conueniat libertas ad aliquid, sed non immediata, libera electio habebit rationem medij ad illud. Similiter est connaturale agenti, quod potest perfectè, & imperfectè operari, ut per operationem imperfectam perueniat ad perfectam operationem. In tota namque natura apparet iste progressus ab imperfecto ad perfectum, ut ab alteratione, ad generationem, à calefactione remissa ad intensam, à cognitione imperfecta ad perfectiorem, & sic de similibus. Homo autem ex sua natura est liber ad beatitudinem, & miseriam; atque beatitudo, eiusque consecutio non est operatio immediate libera, ut infra patebit q. 12. & 13. Conuenit similiter homini ex sua natura, ut possit operari tum perfectè, tum imperfectè; dependenter, & independenter à sensibus, circa bonum creatum, & increatum; & circa increatum, tum vt mediata, tum vt immediate cognitum, prout manifestabitur ibidem. Connaturale igitur est homini, ut ab beatitudinem suam, quæ est operatio perfectissima, & minimè libera immediate, perueniat per alias suas operationes, & liberas, & minus perfectas. Deus autem non inuertit naturas rerum, nec perperam cuiquam dat aliquam agendi virtutem ac idoneitatem; sed vnumquodque perducit ad finem suum, iuxta naturam ipsius, de quo alibi fusiùs. Ergò Deus non perducit hominem compotem rationis ad suam beatitudinem, nisi per proprios ipsius actus. Circa hoc argumentum videri possunt q. 8. de virt. Theol. & q. 10. de Iustif.

Ad 1. Patet ex verbis August. Ep. 105. ad Vitalem, ante med. *Ipsa, inquit, vita æterna, qua meritis præcedentibus redditur; tamen quia eadem merita, quibus redditur, non à nobis parata sunt per nostram sufficiency, sed nobis facta per gratiam, etiam ipsa gratia nungupatur, non ob aliud, nisi quia gratis datur; nec ideo quia meritis non datur, sed quia data sunt merita, quibus datur: id est, dicitur gratia denominatiue à gratia, per quam merita dantur, nondum merentibus illam, vel illa.*

Ad 2. Ad perfectionem operum Dei, tam natura-

lium, quam supernaturalium spectat, ut ea ipsi cooperentur ad vltiora opera, quantum cuiusque fert actiuitas, & perfectio, atque ita magis manifestant effusionem diuinitatis in se, & participationem bonitatis eius, quatenus potentis vi sua inducere omnem suam perfectionem, suamque beatitudinem. Quapropter primis etiam hominibus, ceterisque rebus primò conditis eam solam plenitudinem perfectionis, & naturalis, & supernaturalis contulit Deus, absque præuia dispositione, & cooperatione ex parte ipsorum, ad quam peruenire non poterant per dispositionem, & cooperationem propriam, & quam necessè erat ipsis protinus conferri, ut essent principium idoneum ordinis congruentis vniuerso, & propagationis, quali ipsum indigebat. Conceditur itaque ratio proportionata paritatis inter Deum, ut auctorem naturalem, & supernaturalem, solaque negatur suppositio, tum de auctore naturali non exigente, quoad fieri potest, dispositionem, ex parte suorum operum etiam primorum, ad vltiorem, & vltimam ipsorum perfectionem; tum quòd exigentia eiusmodi præuiæ dispositionis fundetur in solo defectu virtutis ad agendum independentur à præuia dispositione; cum Deus non ob hoc eam exigat, sed vt manifestetur magis perfectio communis causa secundis, vtque seruetur in rebus ordo congruens eisdem.

Ad 3. Christus Dominus non erat liber ad obtinendam, & amittendam beatitudinem, nec ad operandum imperfectè imperfectione morali propriè sumpta, de quo pluribus in loco. In paruulis autem decedentibus antè vsum rationis nulla præit libertas, ideoque opera ipsorum supplentur meritis Christi applicatis per Baptismum; nulla igitur est paritas ex ipsis ad reliquos. Neque verò assertum est, esse de conceptu beatitudinis secundum se præcisè, præuiam dispositionem, sed tantum esse de conceptu eius, quatenus connaturaliter conferendæ agenti libero ad beatitudinem, & miseriam, & potenti operari perfectè, & imperfectè, ut patet ex fundamento superius producto.

Ad 4. Sicut contingit eandem rem sub alio, atque alio conceptu simul sciri certò, & opinabiliter; imò sciri & ignorari, affirmari, & negari; ita etiam contingit idem bonum sub vno conceptu volitum necessariò, sub alio conceptu esse nihilominus volitum liberè; imò esse volitum sub vno conceptu, simulque omisum, aut nolitum sub alio conuertibili reip, sa cum priori; Hoc igitur modo euenit, ut omnes necessariò velint beatitudinem suam, seu suum bonum perfectum, vtque sibi bene sit simpliciter, & absolute, sub hoc conceptu abstracto; & nihilominus velint omnes liberè, & plures contemnunt, atque reiciant eam rem, in qua vera beatitudo consistit sub conceptu determinato ipsius, & consequenter, ut liberè eliciant, aut etiam omittant, ac reiciant eos determinatè actus, qui sunt vera media ad veram beatitudinem. Itaque omnes actus humani intendunt necessariò beatitudinem sub aliquo conceptu realiter conuertibili cum ipsa, & consequenter etiam media necessaria ad eandem, quæ sunt indistincta ab actibus humanis, sed non omnes ad illam conferunt reip, sa, imò plures ab eadem auertunt. Quapropter vt manifestetur hoc eorum actuum discrimen, considerandi sunt diligenter in progressu actus humani, quoad omnia ipsorum prædicata; primùm quidem quoad ea, quæ sunt communia actibus conferentibus ad beatitudinem, & iis, qui auertunt ab eadem, deinde verò quo ad ea, quibus differunt inter se.